

Wstęp XI

Wykaz najważniejszych skrótów XIII

1. PODSTAWY RUCHU SZTUCZNEGO SATELITY ZIEMI PO ORBICIE OKOŁOZIEMSKIEJ 1

1.1. Sztuczny satelita Ziemi 1

- 1.1.1. Satelita nawigacyjny 2
- 1.1.2. Teoria ruchu satelity 2
- 1.1.3. Pierwsza prędkość kosmiczna 3

1.2. Ruch sztucznego satelity po orbicie okołoziemskiej 4

- 1.2.1. Prawa Keplera 4
- 1.2.2. Orbita satelity i jej elementy 7
- 1.2.3. Widzialność satelity 10
- 1.2.4. Trasa satelity na powierzchni Ziemi 15

1.3. Parametry położenia satelity i obserwatora w przestrzennym układzie współrzędnych prostokątnych 15

- 1.3.1. Ogólna charakterystyka przestrzennych układów współrzędnych prostokątnych 15
- 1.3.2. Określanie parametrów położenia i ruchu satelity na podstawie znajomości elementów jego orbity 16
- 1.3.3. Współrzędne prostokątne pozycji obserwatora w geocentrycznym układzie ziemskim 20

2. TEORETYCZNE PODSTAWY DZIAŁANIA NAWIGACYJNYCH SYSTEMÓW SATELITARNYCH 24

2.1. Określanie różnicy odległości między pozycją użytkownika a kolejnymi pozycjami satelity 24

- 2.1.1. Wykorzystanie zjawiska Dopplera 26
- 2.1.2. Zasada scałkowanych pomiarów dopplerowskich 30
- 2.1.3. Wpływ refrakcji jonosferycznej 31

2.2. Określanie odległości dzielącej satelitę od użytkownika 32

- 2.2.1. Pomiar pseudoodległości dzielącej satelitę od użytkownika 32
- 2.2.2. Wpływ refrakcji jonosferycznej 33
- 2.2.3. Wpływ refrakcji troposferycznej 38

2.3. Budowanie nawigacyjnych systemów satelitarnych i ich założenia 40

2.4. Organizacja nawigacyjnych systemów satelitarnych 42

- 2.4.1. Segment kosmiczny 43
- 2.4.2. Segment naziemny 48
- 2.4.3. Segment użytkownika 50
- 2.4.4. Częstotliwość fali nośnej 51
- 2.4.5. Sposoby modulacji i kodowania sygnałów 53
- 2.4.6. Interfejsy i formaty transmisji danych 55

2.5. Parametry eksploatacyjne nawigacyjnych systemów satelitarnych 58

- 2.5.1. Zasięg systemu 58
- 2.5.2. Dokładność określanej pozycji użytkownika 58
- 2.5.3. Dostępność i nasycenie systemu 59
- 2.5.4. Zdolność systemu do ostrzegania o niewłaściwym funkcjonowaniu 60
- 2.5.5. Opłaty za korzystanie z systemu 61

3. OKREŚLANIE POZYCJI ZA POMOCĄ NAWIGACYJNYCH SYSTEMÓW SATELITARNYCH I JEJ DOKŁADNOŚCI 62

3.1. Matematyczne podstawy określania współrzędnych pozycji i oceny jej dokładności 62

- 3.1.1. Obliczanie współrzędnych pozycji **63**
- 3.1.2. Ocena dokładności określania pozycji **65**
- 3.1.3. Czynniki wpływające na dokładność pozycji użytkownika **72**

3.2. Geoida, elipsoida i układy odniesienia 74

- 3.2.1. Geoida i elipsoida **74**
- 3.2.2. Układy odniesienia **77**

3.3. Pojęcie czasu, jego wzorce i skale 80

- 3.3.1. Wzorce czasu i częstotliwości **82**
- 3.3.2. Definicja jednostki czasu **84**
- 3.3.3. Skale czasu **85**

4. SYSTEM GPS NAVSTAR, SEGMENT KOSMICZNY I NAZIEMNY 91

4.1. Budowanie systemu i jego założenia 91

4.2. Segment kosmiczny – satelity systemu 96

- 4.2.1. Parametry orbit, liczba i rozmieszczenie satelitów **96**
- 4.2.2. Budowa satelity **101**
- 4.2.3. Konstelacja satelitów i jej parametry **106**

4.3. Charakterystyka sygnałów emitowanych przez satelitę 109

- 4.3.1. Częstotliwość nośna **109**
- 4.3.2. Modulacja sygnału **111**
- 4.3.3. Kodowanie sygnałów **114**
- 4.3.4. Depesza nawigacyjna **117**
- 4.3.5. Zniekształcenia i zakłócenia **126**

4.4. Segment naziemny 128

- 4.4.1. Stacje śledzące **129**
- 4.4.2. Stacja główna **130**
- 4.4.3. Stacje korygujące **132**

5. SYSTEM GPS NAVSTAR, SEGMENT UŻYTKOWNIKA 133

5.1. Określanie pozycji użytkownika i jej dokładność 133

- 5.1.1. Pomiar pseudoodległości **133**
- 5.1.2. Błędy pomiaru pseudoodległości, budżet błędów **135**
- 5.1.3. Obliczanie współrzędnych satelity i użytkownika **141**
- 5.1.4. Dokładność pozycji użytkownika **145**

5.2. Charakterystyka ogólna odbiorników nawigacyjnych 147

- 5.2.1. Odbiorniki XX wieku **148**
- 5.2.2. Zasada działania współczesnego odbiornika **149**
- 5.2.3. Antena odbiorcza **151**
- 5.2.4. Odbiorniki GPS w odbiornikach wielosystemowych **154**
- 5.2.5. Podział odbiorników systemu GPS **155**

5.3. Parametry techniczno-eksploatacyjne odbiorników 155

- 5.3.1. Parametry odbiorników stacjonarnych **156**
- 5.3.2. Parametry odbiorników przenośnych **176**

5.4. Kryteria i wymagania odnoszące się do odbiorników systemu GPS 180

5.4.1. Wymogi Międzynarodowej Organizacji Morskiej IMO 181

5.4.2. Wymogi Międzynarodowej Komisji Elektrotechnicznej IEC 183

6. SYSTEM GPS NAVSTAR, EKSPLOATACJA I PERSPEKTYWY ROZWOJU 185

6.1. Eksploatacja systemu 185

6.1.1. Zastosowanie systemu w różnych dziedzinach gospodarki i nauki 185

6.1.2. Wybrane parametry eksploatacyjne systemu 187

6.1.3. Ograniczenia eksploatacyjne systemu 188

6.1.4. Problemy eksploatacyjne odbiornika stacjonarnego 189

6.1.5. Problemy eksploatacyjne odbiornika przenośnego 190

6.1.6. Zliczanie czasu w systemie GPS 192

6.2. Perspektywa rozwoju systemu 194

6.2.1. Rozbudowa i modernizacja segmentu kosmicznego 194

6.2.2. Nowe częstotliwości nośne i kody 196

6.2.3. Segment naziemny 200

6.2.4. Segment użytkownika, przewidywana dokładność pozycji 202

6.2.5. System GPS trzeciej generacji 204

6.2.6. Plany radionawigacji administracji amerykańskiej 206

7. SYSTEM GLONASS 208

7.1. Budowanie systemu 208

7.2. Segment kosmiczny 209

7.2.1. Parametry orbit, liczba i rozmieszczenie satelitów 210

7.2.2. Budowa satelity 213

7.2.3. Częstotliwość nośna 214

7.2.4. Depesza nawigacyjna 215

7.3. Segment naziemny 216

7.4. Określanie pozycji 217

7.5. Stan obecny systemu i perspektywy na przyszłość 218

8. ODMIANY RÓŻNICOWE NAWIGACYJNYCH SYSTEMÓW SATELITARNYCH 221

8.1. Ogólna koncepcja odmiany różnicowej 221

8.1.1. Funkcjonowanie systemu satelitarnego w odmianie różnicowej 221

8.1.2. Metody określania poprawek różnicowych i ich przesyłania użytkownikom 222

8.1.3. Określanie pozycji użytkownika i jej błąd 224

8.2. Odmiana różnicowa systemu GPS – DGPS 225

8.2.1. Zasada odmiany różnicowej 226

8.2.2. Budowanie odmiany różnicowej dla użytkownika morskiego 228

8.2.3. Wykorzystanie odmiany różnicowej w nawigacji morskiej 231

8.2.4. Format transmisji danych RTCM SC-104 233

8.2.5. Odbiorniki nawigacyjne 239

8.2.6. Wymagania ITU i IMO 242

8.2.7. Sieciowe wersje odmiany różnicowej 243

8.2.8. Komercyjne wersje odmiany różnicowej 248

8.2.9. Współpraca odbiornika DGPS z innymi urządzeniami 250

8.2.10. Zalety i wady odmiany różnicowej z punktu widzenia nawigacji morskiej 250

8.3. Odmiana różnicowa systemu GLONASS – DGLONASS 252

8.4. Satelitarne systemy wspomagające 252

- 8.4.1. System WAAS 254
- 8.4.2. System EGNOS 256
- 8.4.3. System MSAS 261
- 8.4.4. System QZSS 261
- 8.4.5. Odbiorniki systemów wspomagających 263
- 8.4.6. Porównanie systemów wspomagających 263

9. SYSTEM GALILEO 266

9.1. Budowanie systemu 266

9.2. Założenia systemu 270

- 9.2.1. Projekty i kontrakty przyjęte w ramach programu Galileo 270
- 9.2.2. Korzyści z wprowadzenia systemu na rynek 272
- 9.2.3. Przewidywana liczba użytkowników 274

9.3. Segment kosmiczny 274

- 9.3.1. Konstelacja satelitów i jej parametry 274
- 9.3.2. Budowa satelity 275
- 9.3.3. Budowanie segmentu kosmicznego 276

9.4. Charakterystyka sygnałów emitowanych przez satelity 277

- 9.4.1. Częstotliwość nośna i parametry sygnału 277
- 9.4.2. Depesza nawigacyjna 280

9.5. Segment naziemny 283

- 9.5.1. Działanie segmentu naziemnego 283
- 9.5.2. Liczba i rozmieszczenie stacji śledzących 285

9.6. Serwisy oferowane przez system Galileo 285

- 9.6.1. Serwis otwarty 286
- 9.6.2. Serwis komercyjny 287
- 9.6.3. Serwis bezpieczeństwa życia 288
- 9.6.4. Serwis regulowany publicznie 289
- 9.6.5. Serwis poszukiwania i ratowania 290

9.7. Perspektywy wykorzystania systemu w różnych dziedzinach gospodarki 291

- 9.7.1. Transport 291
- 9.7.2. Telekomunikacja 294
- 9.7.3. Finanse, bankowość i ubezpieczenia 295
- 9.7.4. Inne dziedziny gospodarki 295

9.8. Odbiorniki systemu Galileo 296

9.9. Analiza porównawcza systemów Galileo, GPS i GLONASS 298

10. INNE SYSTEMY SATELITARNE 301

Literatura 305

Skorowidz 309